

از من چه کاری برمی آید؟

پژوهشی در زمینه مشاغل

هدف اصلی این نوشتار آن است که شما معلمان محترم در جریان یک پژوهش مربوط به مشاغل قرار بگیرید و بر اساس محیط زندگی و قابلیت‌هایی که محل زندگی شما دارد، دانش‌آموزان خود را برای شناخت مشاغل و ویژگی‌های آن‌ها در مسیر پژوهشی میدانی قرار دهید.

محمدرضا حاشمتی

جوانی این سؤال مطرح بوده است که: «من برای چه شغلی ساخته شده‌ام؟»

شاید بتوان گفت این سؤال دیروز، امروز و فردای نوجوانان هر دوره‌ای باشد.

خودشناسی از نظر شناخت علاقه‌ها، استعدادها و خصوصیات شخصیتی، یکی از نیازهای دوره نوجوانی و دانش‌آموزی است. کمک شما معلمان برای شناخت این ویژگی‌هاست که نوجوان می‌تواند علاوه بر احساس رضایت از خود و شغل خود، در رشد و توسعه کشور نیز نقش مفیدی داشته باشد.

علاوه بر این موارد، نوجوانان می‌توانند از نظر کسانی که به آن‌ها نزدیک هستند و آنان را به خوبی می‌شناسند نیز کمک بگیرند. گاهی دیگران ویژگی‌هایی را در ما می‌بینند که ممکن است خودمان به‌طور دقیق متوجه آن‌ها نشده باشیم.

همچنین، می‌توانید به نوجوانان یادآوری کنید که

نگاه کردن به شغل و تنها از زاویه کسب درآمد، مثل این است که از روزنه کوچکی به دریایی بیکران نگاه کنیم؛ در این حالت، فقط بخش کوچکی از دریا را خواهیم دید و از درک عظمت آن باز خواهیم ماند. در واقع، مهم‌ترین ضرورت برای داشتن شغل، رسیدن به رشد فردی و مفید بودن برای جامعه‌ای است که در قبال آن مسئولیم. وقتی فردی صاحب شغل است، زندگی او هدف دارد و انرژی و توانش صرف امور مفید و ضروری خواهد شد. این دقیقاً چیزی است که موجب رشد او می‌شود. از طرف دیگر، کار به انسان هویت می‌دهد و این بخشی از هویت اجتماعی است که همه ما به آن نیاز داریم.

افراد زمانی از هویت اجتماعی و شغل خود احساس رضایت می‌کنند که نسبت به آن شناخت داشته باشند. شناخت خود و شناخت شغل‌های موجود در جامعه می‌تواند در رشد و سرنوشت افراد و تأثیر بسزایی داشته باشد. شاید برای بعضی از شما نیز در ایام نوجوانی و

رفتارشناسی شغلی

یکی از شاخص‌های خودشناسی، تشخیص استعدادهاست؛ برای کمک به تشخیص استعدادهای نوجوانان باید به آن‌ها یادآوری کنیم در رفتار خود دقیق شوند و به علاقه‌شان توجه خاص داشته باشند. داشتن علاقه می‌تواند یکی از نشانه‌های استعداد باشد.

برای مثال، پیشنهاد دهید برای تجزیه و تحلیل رفتار خود موارد زیر را بررسی کنند:

- من از انجام چه نوع کارهایی لذت می‌برم؛ کارهای فکری یا کارهای دستی؟
- آیا من دوست دارم فردی کار کنم یا کار گروهی را هم دوست دارم؟
- آیا به کار در محیط‌های آرام علاقه دارم یا کار در محیط‌های پرسروصدا را هم می‌پسندم؟
- آیا تحمل انجام کار در شیفت شب را دارم؟
- آیا تحمل دوری از خانواده را دارم؟
- تا چه حد ارتباط با مردم را می‌پسندم؟
- تا چه میزان به کارهای محاسباتی یا کارهای مدیریتی علاقه‌مندم؟
- آیا تحمل و صبر لازم برای شنیدن صحبت‌های دیگران را دارم؟
- من برای چه شغلی مناسب هستم؟
- علاقه‌های شغلی من کدام‌اند؟
- در انتخاب شغل چه عواملی را باید در نظر بگیرم؟
- چه ویژگی‌هایی را باید در خود تقویت کنم تا به شغل دلخواهم نزدیک شوم؟
- آیا شغل مورد علاقه‌ام با خلق و خوی من مناسبت دارد؟
- برای رسیدن به شغل مورد نظرم باید چه مهارت‌هایی را کسب کنم؟

این گروه از دانش‌آموزان بیشتر نیازمند کسب اطلاعات شغلی هستند. امید است راهنمایی‌های معلمان محترم بتواند زمینه‌ای باشد برای آشنایی بیشتر این افراد با بعضی مشاغل در شهرها و روستاهای کشور عزیزمان ایران.

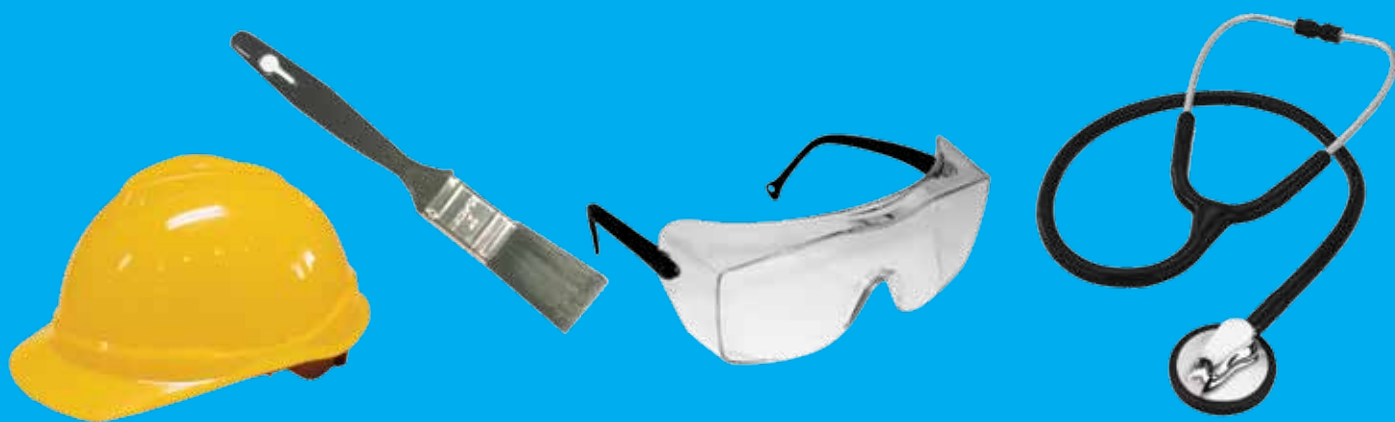
روشی پیشنهادی برای دادن اطلاعات شغلی به نوجوانان

۱. در ابتدای کار، لازم است ارتباط و اعتماد دو طرفه برقرار و ایجاد کنیم. سپس درباره اهمیت شغل‌ها، آشنایی با آن‌ها و تأثیرشان در آینده تحصیلی و شغلی،

با کمک مشاور مدرسه خود یا سایر مشاورانی که در مراکز مشاوره کار می‌کنند، شناخت بیشتر و دقیق‌تری از ویژگی‌های خود به‌دست آورند.

ما باید به دنبال آن باشیم که با ارائه اطلاعات شغلی، نوجوانان را یاری دهیم تا با شناخت خصوصیات مشاغل، ویژگی‌ها، مطلوبیت‌ها و محدودیت‌ها، چگونگی رسیدن به شغل و ... با در نظر گرفتن نیازهای شغلی جامعه، شغل مناسبی انتخاب کنند.

مطالعات نشان داده است، بعضی از دانش‌آموزان پس از طی دوره متوسطه اول، بنا به دلایلی، مایل یا قادر به ادامه تحصیل نیستند تا وارد دوره متوسطه دوم شوند.

۳. از هر دانش آموز بخواهید پس از انتخاب شغل مورد نظر، به سه نفر از کسانی که در آن شاغل هستند مراجعه و بر اساس سؤالات زیر با ایشان مصاحبه کنند.

۴. پس از گفت و گو با افراد شاغل در هر شغل، از دانش آموزان بخواهید گزارش خود را بر اساس سؤالات مرتب کنند و سه نسخه از گزارش تهیه شده را در اختیار افراد دیگری که در شغل مورد نظر شاغل هستند و از قبل با آن‌ها گفت و گو نشده است قرار دهند تا این افراد نظر خود را درباره کاستی‌ها یا نادرستی‌های شغل مورد نظر بیان کنند.

۵. از دانش آموزان بخواهید پس از جمع آوری نظرها و پیشنهادها، گزارش خود را اصلاح کنند.

۶. پس از اصلاح گزارش توسط دانش آموزان، خودتان آن را بررسی کنید و ببینید تا چه حد به موارد شده است. ۷. اگر قالب و فرم خاصی مورد نظر شماست، از دانش آموزان بخواهید مطالب را براساس قالب مورد نظر شما آماده کنند.

(البته بهتر است فرصت استفاده از سلیقه‌های گرافیکی برای گزارش خودشان داده شود. اگر عکس، تصویر یا نموداری در پژوهش خود آماده کرده‌اند، حتماً آورده شود.)

۸. در یک روز مشخص که از قبل اعلام شده، فرصتی برای ارائه داده شود. این ارائه می‌تواند به شکل سمینار، پوستر و بروشور باشد.

پس از مرتب‌سازی گزارش‌های شناخت شاغل که دانش آموزان تهیه کرده‌اند، بهتر است مجموعه در قالبی زیبا، به عنوان یکی از راهنماهای شغلی در منطقه شما، به مجامع فرهنگی محلی معرفی شود.

اطلاعات مورد نیاز را ارائه کنید.

۲. فهرستی از مشاغل موجود در منطقه را تهیه و تکثیر کرده و در اختیار دانش آموزان قرار دهید (این فهرست می‌تواند به شکل یک پوستر بزرگ در مدرسه نصب شود یا اینکه در کاغذ معمولی تکثیر شود و در اختیار دانش آموزان قرار گیرد).

● ویژگی‌های شخصیتی مناسب شغل شما

چيست برای مثال: منظم بودن، با حوصله بودن، سرعت عمل بالا داشتن، انعطاف پذیر بودن، خلاق بودن، دقیق و ریز بین بودن، خوب ارتباط برقرار کردن، خوش برخورد بودن و علاقه به کار با حیوانات.

● تحصیلات لازم و شرایط دستیابی به شغل شما چيست؟

● شرایط ارتقا و رشد در شغل شما چگونه است؟
● وظایف و مسئولیت‌های شغل خودتان را توضیح دهید.

● شغل شما چه مطلوبیت‌ها و محدودیت‌هایی دارد؟ مثلاً در پرستاری، داشتن شیفت شب؛ در مرغداری امکان انتقال بیماری‌های ویروسی و میکروبی؛ در نقاشی ساختمان کار با رنگ و تینر و زمینه درگیر شدن با بیماری‌های تنفسی.

● فضای شغلی به چه شکلی است؟ مثلاً در خیاطی کار در منزل یا کارگاه؛ در تعمیرکاری خودرو و کار در تعمیرگاه یا نمایندگی‌های شرکت‌های خودرو سازی.

● اهمیت شغل شما در زندگی امروز جامعه چیست؟ اگر شغل شما در جامعه نباشد، چه مشکلاتی به وجود می‌آید؟

● چه منابعی را برای کسب اطلاعات بیشتر درباره شغل خودتان معرفی می‌کنید؟